

4. Előadás

Tema 4.

Gazdasági rendszerek

Економічні системи

Gazdasági rendszerek

ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ

- - a nemzetgazdaság megszervezésének és működtetésének módja.

Nemzetgazdaság –

a vállalkozások, háztartások és intézmények összesége, melyek az országban működnek.

A nemzetgazdaság szíve a gazdaság ágazatai.

- - це спосіб організації національної економіки.

Національна економіка –

це сукупність підприємств, домогосподарств і установ, що функціонують в межах певної держави.

Ядром національної економіки є її галузі.

Gazdasági rendszerek típusai: piacgazdaság

Типи економічних систем: чистий капіталізм

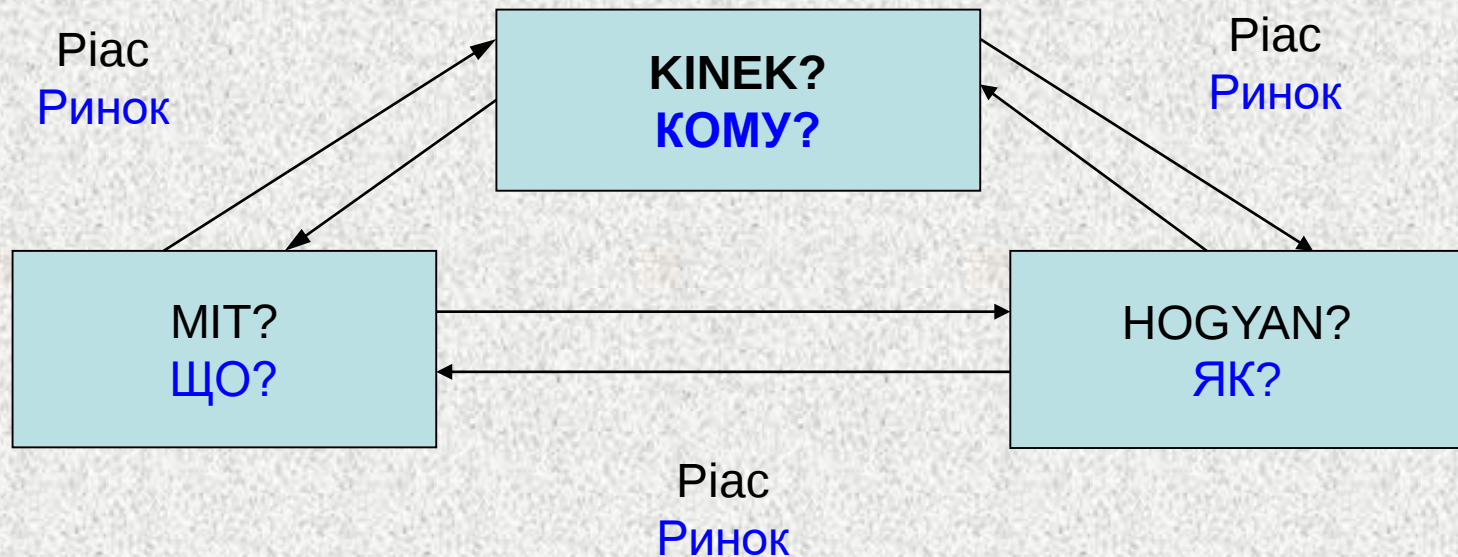
- A **piacgazdaságot** az jellemzi, hogy a források magántulajdonban vannak valamint a piac és az árak szabályozó szerepe végzi a gazdasági tevékenységek irányítását.
- **Чистий капіталізм** характеризується приватною власністю на ресурси та використанням системи ринків і цін для узгодження економічної діяльності та управління нею.

Piaci koordináció

Ринкова координація

Ebben a koordinációs modellben a gazdasági folyamatok összehangolása a piac segítségével történik.

В цій координаційній моделі синхронізація економічних процесів здійснюється за допомогою ринку.

Piacgazdaság / Ринкова економіка

- Nem káosz, hanem gazdasági rend
 - A piacgazdaságban maga a piac teremti egyensúlyt
 - „Láthatatlan kéz” (A.Smith)
 - Tökéletes verseny
- A három kérdésre a válasz:
- Mit ..? – fogyasztók
 - Hogyan..? - termelői verseny
 - Kinek..? – tényezők piaca
- Не хаос, а економічний порядок
 - У ринковій економіці ринок автоматично забезпечує рівновагу
 - „Невидима рука”(А.Сміт)
 - Чиста конкуренція
- Відповідь на три базові питання:
- Що..? – споживачі.
 - Як..? – конкуренція між виробниками.
 - Кому..? – ринок ресурсів

A piacrendszer sémája

Схема кругопотоку у ринковій економіці

Gazdasági rendszerek típusai: tervgazdaság

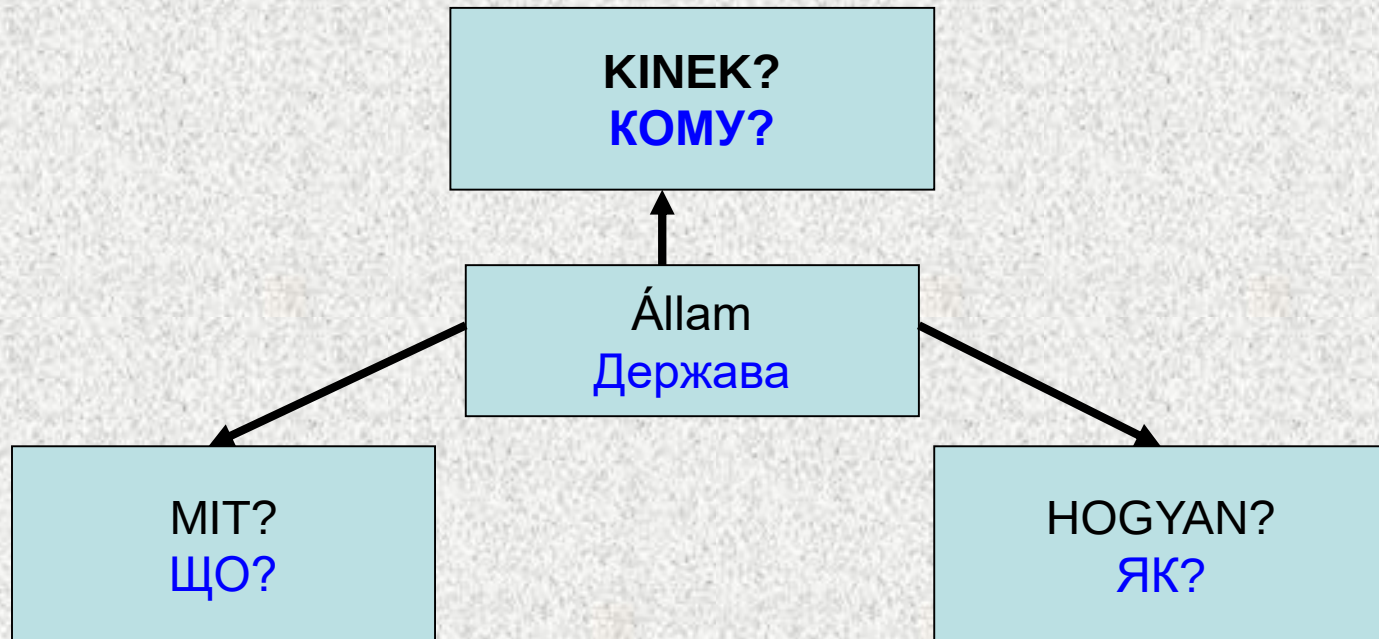
Типи економічних систем: планова економіка

- **Irányított (terv-) gazdaságot** az állami tulajdon kimagaslóan nagy aránya jellemzi a gazdasági erőforrások terén valamint központúság a gazdasági tervezésben. Az összes döntést a központi tervezési intézményekben hozzák meg.
- **Планова (командна, адміністративно-командна) економіка** характеризується державною власністю практично на всі матеріальні ресурси і ухвалою економічних рішень через централізоване економічне планування. Усі рішення ухвалюють центральні планові органи.

Centralizált (bürokratikus) koordináció / Централізована (бюрократична) координація

A centralizált koordináció elvén működő gazdaság tudatos, központi tervek és utasítások alapján működik

Централізована координація існує там, де економіка функціонує на основі планів та наказів.

A tervgazdaság hátrányai

Слабі сторони планової економіки

- A termelés növekedését folyamatos fenn akarták tartani, ami inkább extenzív módon zajlott
- Folyamatosan nőttek a villamosenergia előállítási költségei, az alapanyagoké is ami az ipari termékek árnövekedéséhez vezetett.
- A túlzott bürokrácia korrupciót szült.
- Нарощування виробництва будь-якою ціною здійснювалося екстенсивним шляхом.
- Зростали витрати на виробництво електроенергії, сировини на ціни промислової продукції.
- Забюрократизованість породила корупцію.

A tervgazdaság hátrányai

Слабі сторони планової економіки

- A mezőgazdaság problémáinak megoldatlansága az ágazat hanyatlásához vezetett.
- A vállalkozások hatékonyságának nem volt megfelelő mérője.
- Az irányítás általános módszerei nem tudták hatékonyan egyszerre irányítani különböző ágazatokat.
- Nem léteztek hatékony gazdasági módszerek a munka és újítások ösztönzésére.
- Неспроможність ввести мотиваційні механізми в с/г призвела до її занепаду (дотації).
- Не було створено необхідної системи показників для оцінки ефективності роботи підприємств.
- Традиційні методи планування не дозволяли одночасно координувати різні галузі
- Були відсутні дієві економічні стимули для праці та нововведень.

Gazdasági rendszerek típusai: vegyes gazdaság

Типи економічних систем: змішана економіка

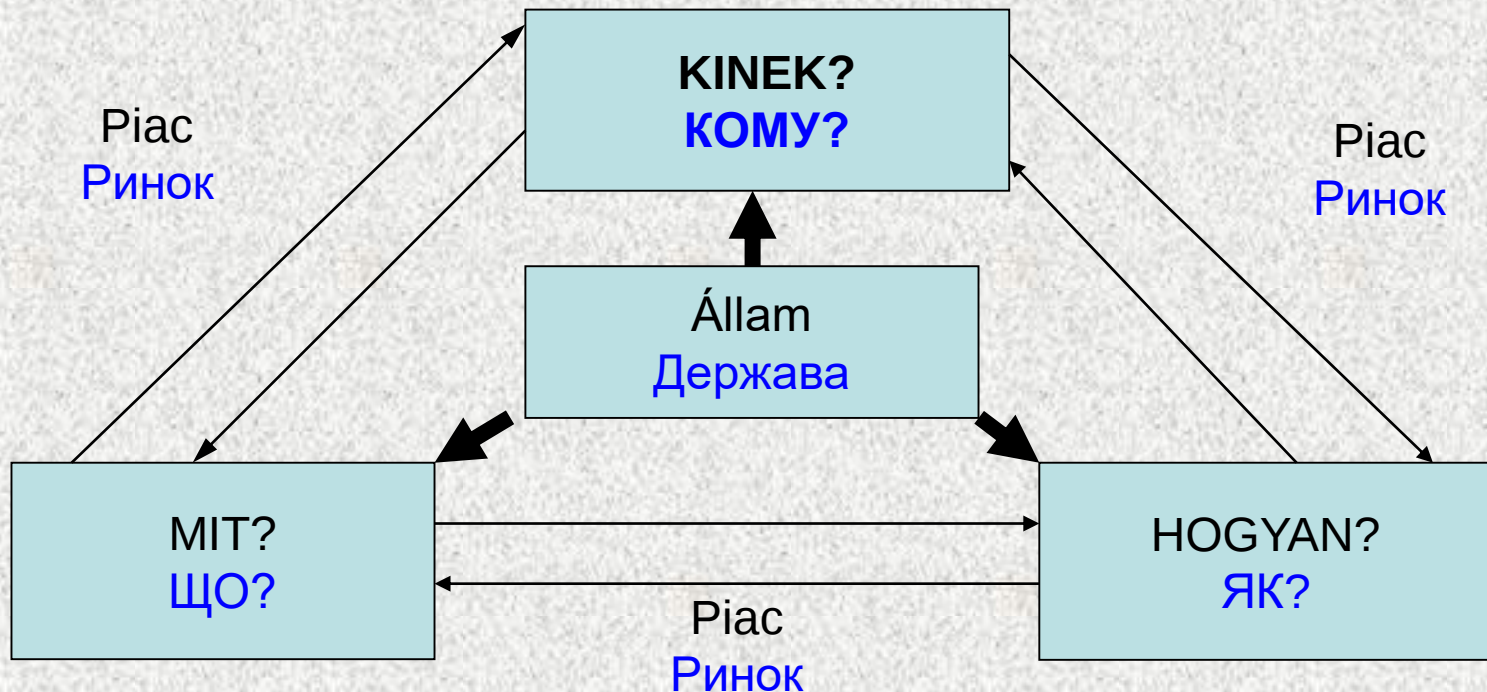
- A **vegyes gazdaságban** meghatározó szerepe a piacnak van. Az állami beavatkozás is elsősorban piaci eszközökkel, a piac működésének korrekciójával, a piac helyettesítésével, vagy éppen a piaci versenyt korlátozó körülmények elleni állami fellépéssel történik.
- У **змішаній економіці** визначальне місце належить ринку. Втручання держави здійснюється, в основному, ринковими методами, шляхом корегування дії ринкового механізму, заміною ринку, чи шляхом державного втручання з метою захисту конкуренції на ринку.

Vegyes típusú koordináció

Змішаний тип координації

Itt egyszerre együtt vannak jelen a piaci és az állami koordináció elemei. Ezért is nevezzük a mai fejlett gazdaságokat vegyes gazdaságnak.

Тут одночасно присутні елементи ринкової та централізованої координації. Тому сучасні розвинені економіки називають змішаною економікою.

Az állam szerepe a vegyes gazdaságban

Роль держави у змішаній економіці

- Törvények elfogadása
- Antitröszt szabályozás – verseny védelme
- Gazdasági fejlődés biztosítása
- Jövedelemek újraelosztása (adók kivetése, kedvezmények megadása, tiltások bevetése stb.)
- Termelési tényezők átcsoportosítása
- Прийняття законів
- Антимонопольна політика – захист конкуренції
- Забезпечення економічного зростання
- Перерозподіл доходу (застосування податків, пільг, заборон тощо.)
- Перерозподіл ресурсів

A modern vegyes gazdaság

Сучасна змішана економіка

- Piac+állam
- Tökéletlen verseny
- Externáliák
(túlcsordulási
hatások)
- Közjavak
- Ринок+держава
- Недосконала
конкуренція
- Переливи, або
побічні наслідки
діяльності
- Громадські блага і
послуги

Új gazdasági rendszer – jóléti állam

Сучасна економічна система – система
суспільного добробуту